

Participatiekompas

Aan de slag met de participatieverordening

Provincie Noord-Brabant

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Brabantse visie op participatie	4
3. Hoe is participatie geregeld?	5
4. Inwonersparticipatie	6
4.1 Participatieladder	6
4.2 Jongerenparticipatie	7
4.3 Onze uitgangspunten van inwonersparticipatie	8
4.4 Voorbeelden van inwonersparticipatie	8
5. Overheidsparticipatie	9
5.1 Maatschappelijke initiatieven	9
5.2 Uitdaagrecht	10
6. Omgevingswet	11

1. Inleiding

De verbinding tussen burger en bestuur is een belangrijk onderdeel van onze democratie: in Brabant doen we het graag samen. Om deze verbinding te versterken geven we inwoners en andere belanghebbenden de ruimte om invloed uit te oefenen op het beleid dat we maken. Dat geldt zowel voor de voorbereiding, als voor de uitvoering en evaluatie van beleid. Dit noemen we participatie.

Tegelijkertijd willen we goed aansluiten bij initiatieven die in de samenleving ontstaan. Denk bijvoorbeeld aan woon- en zorgcoöperaties, energiecollectieven, of aan maatschappelijke organisaties die initiatieven nemen op het gebied van cultuur, erfgoed of sociale verbondenheid. Zo vormt participatie een waardevolle aanvulling op de representatieve democratie. Want een sterke en levendige democratie betekent meer dan 1 keer in de 4 jaar naar de stembus gaan.

In dit participatiekompas lees je hoe de provincie met participatie aan de slag gaat, wat de rol van inwoners is en hoe we samen kunnen werken aan een nog mooier Brabant. Kijk voor de volledige uitwerking van onze participatie spelregels in de [participatieverordening](#).

2. Brabantse visie op participatie

Wij zien participatie als een manier om de verbinding tussen samenleving en overheid te versterken. Want die verbinding is niet vanzelfsprekend en heeft voortdurende aandacht en onderhoud nodig. Door te investeren in participatie, dragen we bij aan de versterking en bescherming van onze democratie.

Ons democratisch systeem bestaat uit drie onderdelen die nauw met elkaar verbonden zijn en elkaar voeden. De representatieve democratie vormt daarbij het fundament: gekozen volksvertegenwoordigers maken namens inwoners politieke afwegingen en nemen besluiten. De participatieve democratie vormt hierop een waardevolle aanvulling. Binnen de participatieve democratie worden inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties tussentijds betrokken bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. Zo ontstaat er meer ruimte voor verschillende perspectieven, ideeën en ervaringen uit de samenleving.

Daarnaast zien we dat inwoners en organisaties steeds vaker zelf initiatieven nemen om maatschappelijke opgaven aan te pakken. Dat noemen we de maatschappelijke democratie. Ook daarin zien wij een rol voor de provincie: niet door initiatieven over te nemen, maar door waar passend mee te denken, te ondersteunen en samenwerking mogelijk te maken.

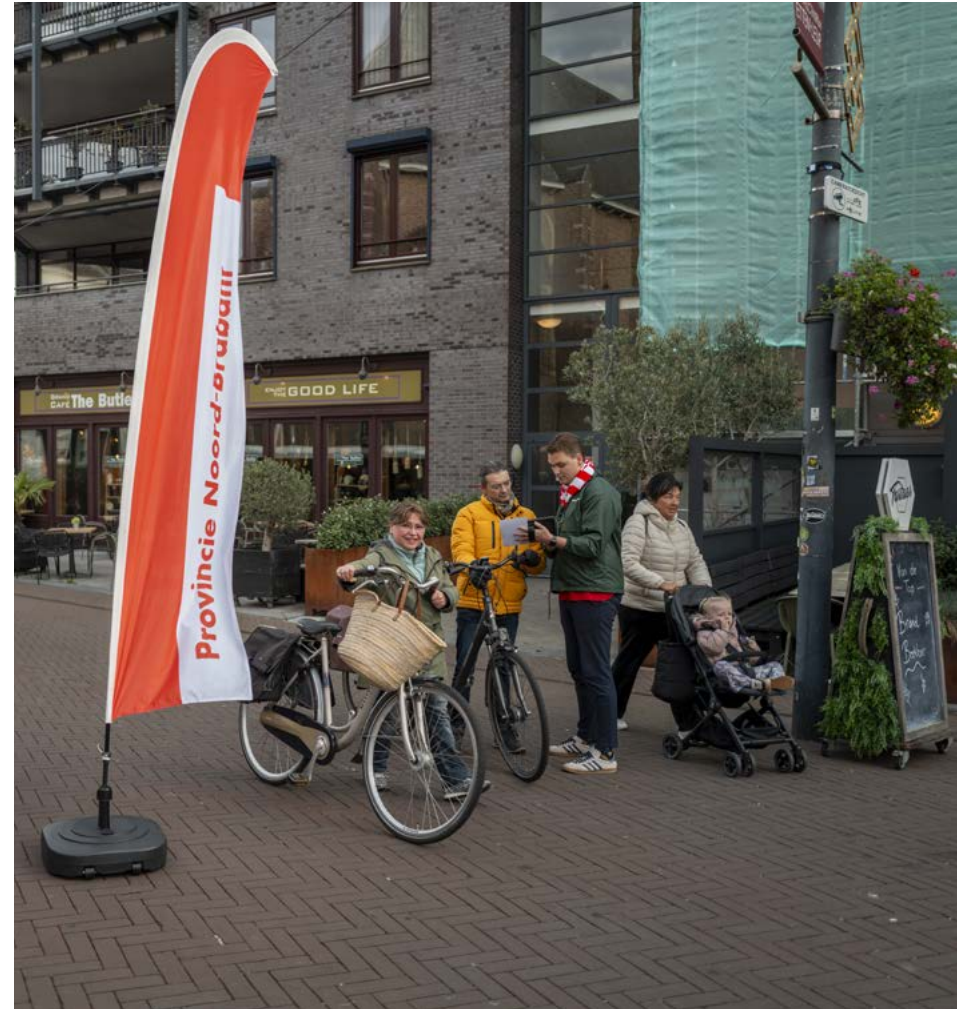

3. Hoe is participatie geregeld?

De provincie heeft de spelregels rondom participatie vastgelegd in een participatieverordening. Hierin maken we een onderscheid tussen twee vormen van participatie:

1. Inwonersparticipatie
Belanghebbenden (inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere overheden) worden betrokken bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid: jij denkt mee over het beleid van de provincie.
2. Overheidsparticipatie
De provincie sluit aan bij maatschappelijke initiatieven: jij neemt initiatief en zoekt samenwerking met de provincie.

In de praktijk lopen deze vormen van participatie soms in elkaar over. Een maatschappelijk initiatief kan bijvoorbeeld leiden tot nieuw beleid van de provincie, terwijl een participatietraject vanuit de provincie juist weer nieuwe initiatieven uit de samenleving kan stimuleren. Het onderscheid helpt ons om duidelijkheid te bieden over rollen en verwachtingen, maar participatie blijft altijd maatwerk.

4. Inwonersparticipatie

Inwonersparticipatie betekent dat we belanghebbenden betrekken bij de plannen die we maken. Tegelijkertijd moet participatie wel zinvol zijn: het heeft alleen waarde als de inbreng ook echt kan worden gebruikt. Daarom maken we per beleidsvraag een afweging of, en zo ja in welke mate, participatie meerwaarde heeft. Missen we bepaalde kennis? Is er ruimte om invloed uit te oefenen? En is er voldoende tijd? Dat zijn vragen die we onszelf steeds stellen.

Om deze afweging te maken, gebruiken we onder andere de zogenaamde participatieladder. Deze ladder beschrijft verschillende participatievormen en helpt inzichtelijk te maken in welke mate inwoners en belanghebbenden invloed uit kunnen oefenen op beleid en besluitvorming. Hierbij geldt dat we de samenleving in principe altijd informeren over ons beleid. Informeren vormt daarmee het uitgangspunt van participatie.

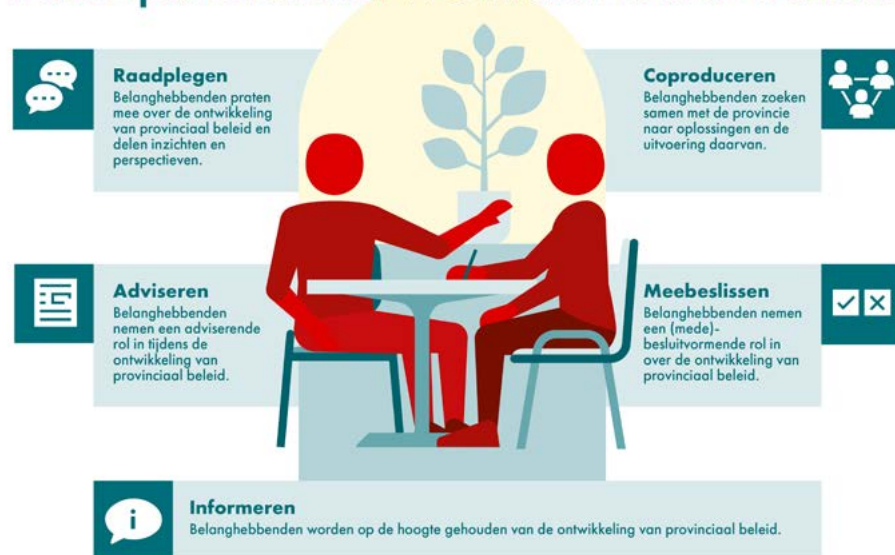
4.1 Participatieladder

De participatieladder geeft een overzicht van de verschillende vormen van participatie. Hierbij is het niet zo dat de ene vorm beter is dan de andere. In sommige gevallen kan het passender zijn om belanghebbenden enkel te informeren over beleid omdat er bijvoorbeeld al een besluit is genomen. In andere gevallen is er meer ruimte en kunnen belanghebbenden meebeslissen in een participatietraject. Dit hangt af van de situatie en als provincie willen we dan ook maatwerk bieden: per beleidsvraag en per situatie maken we een afweging welke participatievorm passend is.

Per participatievorm kunnen specifieke participatie-instrumenten worden ingezet. Zo kunnen belanghebbenden binnen de participatievorm 'raadplegen' bijvoorbeeld worden geconsulteerd via een online enquête of een straatgesprek. Als we voor de participatievorm 'meebeslissen' kiezen, is het passender om bijvoorbeeld een stuurgroep op te richten, of inwoners te verzamelen binnen een burgerberaad.

Participatievormen Provincie Noord-Brabant

4.2 Jongerenparticipatie

De toekomst van Brabant wordt voor een belangrijk deel bepaald door de jongeren van vandaag. Jongeren met dromen en doelen. Jongeren die kansen zien en met nieuwe oplossingen komen. Jongeren die willen bijdragen aan onze maatschappij. Tegelijkertijd maken veel jongeren zich zorgen over hun toekomstperspectief. Juist daarom vinden we het belangrijk om jongeren actief te betrekken bij beleid dat invloed heeft op hun leefwereld.

Daarbij zetten we niet alleen de gebruikelijke vormen van participatie in. Dé Brabantse jongere bestaat namelijk niet: jongeren verschillen en hebben niet altijd de tijd of mogelijkheid om mee te doen. Juist daarom bewegen wij naar hen toe en zoeken we naar manieren die beter aansluiten bij hun belevingswereld. Bijvoorbeeld door nieuwe werkvormen uit te proberen en samen te werken met scholen en jongerenorganisaties.

Zo leren we wat er werkt en wat niet en blijven we onze Brabantse Aanpak Jongerenparticipatie verbeteren. Op die manier zorgen we ervoor dat participatie in Brabant ook voor toekomstige generaties relevant en toegankelijk blijft en maken we samen met Brabantse jongeren een mooier Brabant.

Kijk voor meer informatie over jongerenparticipatie binnen de Provincie Noord-Brabant op <https://www.brabant.nl/jong>.

4.3 Onze uitgangspunten van inwonersparticipatie

We betrekken belanghebbenden

We zetten ons actief in om alle belanghebbenden zo vroeg mogelijk te bereiken. Belanghebbenden zijn mensen die gevolgen ondervinden van het initiatief of er invloed op hebben: burgers, vertegenwoordigers van bedrijven, professionals van maatschappelijke organisaties en andere overheden.

We stellen duidelijke kaders

De belanghebbenden weten hoe en waarover de participatie plaatsvindt. We maken duidelijk welke mate van invloed mogelijk is, wat er met de opgehaalde ideeën en wensen gebeurt en wie wanneer het uiteindelijke besluit neemt.

We creëren een gelijk speelveld

Het proces, de toegang tot informatie en de communicatie zijn laagdrempelig, transparant en begrijpelijk voor alle belanghebbenden. Belanghebbenden krijgen de ruimte en mogelijkheden om hun ideeën, wensen en zorgen in te brengen.

We zijn transparant over de resultaten

De inbreng van belanghebbenden wordt zorgvuldig en nauwkeurig gedocumenteerd. Belanghebbenden weten hoe de inbreng is verwerkt en welke invloed deze wel of niet heeft op de besluitvorming. Elk participatietraject sluiten we af met het opstellen van een openbaar participatieverslag.

We blijven leren en experimenteren

We evalueren en experimenteren met verschillende vormen van participatie. Zo ontdekken we steeds wat beter kan en nemen die lessen mee.

Bevoegd gezag neemt de besluiten

Uitgangspunt is en blijft dat het bevoegd gezag (Gedeputeerde Staten of Provinciale Staten) uiteindelijk de besluiten neemt. Participatie is altijd een aanvulling op de representatieve democratie.

4.4 Voorbeelden van inwonersparticipatie

Bekijk hier een aantal [voorbeelden van inwonersparticipatie](#).

5. Overheidsparticipatie

Bij overheidsparticipatie komt het initiatief uit de samenleving. Inwoners, ondernemers (zonder winstoogmerk) of maatschappelijke organisaties hebben een idee of initiatief en vragen aan de provincie om mee te denken. De provincie sluit waar mogelijk aan bij deze initiatieven en kijkt welke rol zij kan spelen.

5.1 Maatschappelijke initiatieven

Het aantal maatschappelijke initiatieven groeit in onze provincie. Denk aan coöperaties, maatschappelijke organisaties of particuliere initiatieven van Brabanders. Die ontwikkeling juichen we toe, want deze initiatieven dragen vaak bij aan dezelfde vraagstukken waar wij als provincie ook aan werken. We willen dan ook goed aangesloten zijn op de energie die leeft in de samenleving.

Met het Initiatievenloket biedt de provincie daarom één herkenbaar aanspreekpunt voor iedereen die zelf initiatief wil nemen. Via het loket kun je in gesprek met de provincie over jouw idee of plan. Het [Initiatievenloket](#) denkt mee, verkent samen met initiatiefnemers wat mogelijk is en brengt jou waar nodig in contact met bestaande programma's en projecten. Past een initiatief beter bij een andere organisatie? Dan helpen we jou op weg naar de juiste plek.

5.2 Uitdaagrecht

Soms willen inwoners of maatschappelijke organisaties een taak van de provincie overnemen, omdat zij denken dat het beter, slimmer of anders kan. Dit noemen we het uitdaagrecht.

In Brabant kijken we daarbij in de eerste plaats naar samenwerking. Vaak bereiken we samen meer dan wanneer taken volledig worden overgedragen. Daarom is het uitdaagrecht voor ons geen standaardroute, maar een mogelijkheid die we zorgvuldig bekijken.

Wil je gebruikmaken van het uitdaagrecht? Dan start je altijd via het [Initiatievenloket](#). Samen verkennen we jouw idee en kijken we wat mogelijk is. In sommige gevallen kan dit leiden tot een formeel verzoek.

Het uitdaagrecht is daarmee een optie, maar wel een uitzondering binnen onze bredere aanpak, waarin samenwerken met de samenleving centraal staat.

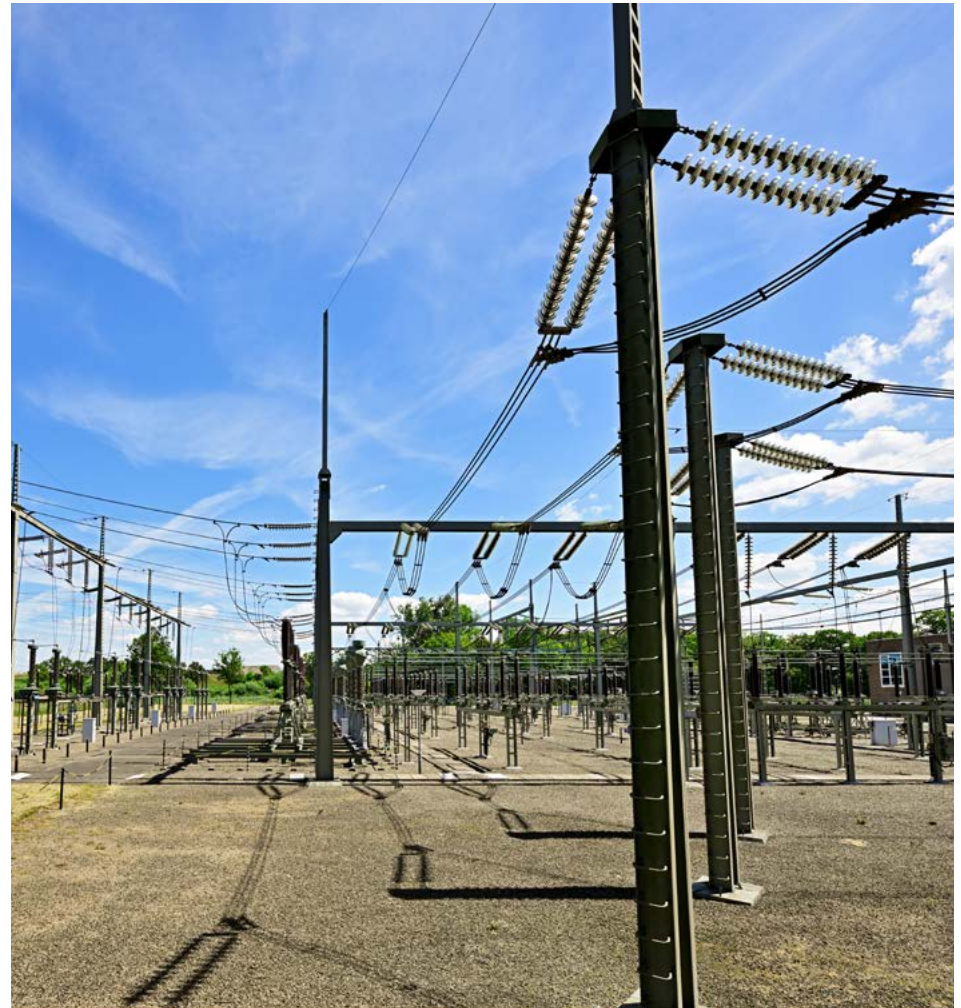
6. Omgevingswet

Participatie vormt een wezenlijk onderdeel van de Omgevingswet. Deze wet stimuleert dat inwoners en andere belanghebbenden al in een vroeg stadium worden betrokken bij plannen en projecten. Zo kunnen ideeën, belangen en kennis op tijd worden meegenomen in de besluitvorming.

De Omgevingswet bevat voor een aantal instrumenten eigen regels over participatie. Soms schrijft de wet precies voor hoe participatie moet worden georganiseerd, of ligt de verantwoordelijkheid bij de initiatiefnemer, zoals bij een omgevingsvergunning. In die gevallen gelden de regels uit de wet.

In andere gevallen vraagt de Omgevingswet wél dat participatie plaatsvindt, maar laat zij open hoe dit wordt ingevuld. Dan biedt de participatieverordening van de provincie aanvullende afspraken, bijvoorbeeld over de aanpak en de terugkoppeling.

Zo zorgen de Omgevingswet en de provinciale participatieverordening samen voor een duidelijke en zorgvuldige manier van participatie.

Provincie Noord-Brabant

Meer informatie en contact

Wil je meer weten over participatie, de participatieverordening, het Initiatievenloket of het Brabants Participatiekompas? Op brabant.nl/participatie vind je alle actuele informatie, hulpmiddelen en achtergrondinformatie.

Heb je vragen? Neem dan contact op met het participatieteam via participatie@brabant.nl. We denken graag met je mee.